

- **שם המחקר:** ייצוג גרפי מיטבי האם תמונות (בדומה לסמלים) יכולות לשמש כייצוג גרפי מתאים (בסביבות מקוונות) עבור הנגשת מידע לאנשים עם מוגבלות שכלית ומוגבלות קוגניטיבית?
- **שנה:** 2026
- **סוג מחקר:** מחקר
- **מס' קטלוגי:** 890-671-2022
- **שמות החוקרים:** 'מכלול', יחידת הערכה ומחקר קרן שלם.
- **רשות המחקר:** קרן שלם

תקציר

מחקר זה נערך על ידי יחידת מכלול – מחקר והערכה, קרן שלם.

מחקר זה נערך כהמשך לסקר שבחן את צרכי הנגשת המידע עבור אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית במרחב הציבורי, ואשר הצביע על חשיבותם של שלטים ותמונות כאמצעי לסיוע בהתמצאות ובהבנת מידע. מטרת המחקר הנוכחי הייתה לבחון האם תמונות יכולות לשמש ייצוג גרפי יעיל במידה דומה לסמלים עבור אנשים עם מוגבלות שכלית או קוגניטיבית, באמצעות השוואת שיעורי הזיהוי וזמני התגובה למונחים שהוצגו כסמלים וכדימויים מצולמים. במחקר השתתפו 114 מקבלי שירות בוגרים עם מוגבלות שכלית קלה או מוגבלות קוגניטיבית, ממסגרות יום ותעסוקה בחברה היהודית. לכל משתתף הוצגו שמונה מונחים – ארבעה שמות עצם וארבע פעולות – כאשר כל מונח הוצג פעם כסמל ופעם כתמונה, והמשתתפים התבקשו לזהות את הייצוג המתאים.

ממצאי המחקר מצביעים על שיעורי זיהוי גבוהים הן של סמלים והן של תמונות, ועל כך שבמרבית המונחים שנבדקו לא נמצא הבדל מובהק בזמן הנדרש לזיהוי בין שני סוגי הייצוגים. יוצא הדופן המרכזי היה המונח "קולנוע", שבו התמונה זוהתה בשיעור גבוה יותר ובמהירות רבה יותר מהסמל. ממצאים אלה מצביעים על כך שתמונות שנבחרו בהתאם לעקרונות שנקבעו במחקר עשויות לשמש חלופה או השלמה לסמלים לצורך הנגשת מידע בסביבות דיגיטליות, וכי אין יתרון עקבי לסמלים על פני תמונות. לצד זאת, יש להביא בחשבון את מגבלות המחקר, ובהן מספר המונחים המצומצם, מאפייני המדגם והתמקדות המחקר בסביבות דיגיטליות ובזיהוי ראשוני של הייצוגים.

לממצאים עשויה להיות משמעות מעשית עבור גופים העוסקים בהנגשה קוגניטיבית, ובפרט בכל הנוגע לשימוש בתמונות במרחבים מקוונים ולפיתוח עקרונות לבחירת תמונות מיטביות. הזמינות הגוברת של כלים ליצירת תמונות, ובכלל זה טכנולוגיות בינה מלאכותית, מרחיבה את האפשרויות ליצירת ייצוגים חזותיים מותאמים. לצד זאת, נדרש המשך מחקר שיבחן את השימוש בתמונות ובסמלים בהקשרים ממשיתים ובסביבות שאינן דיגיטליות, ואת השפעת ההקשר על הבנת הייצוג. המשך פיתוח הידע בתחום עשוי לתרום לגיבוש עקרונות מבוססי-מחקר

לבחירת ייצוגים גרפיים ולשיפור הנגישות והיעילות של מידע עבור אנשים עם מוגבלות שכלית ומוגבלות קוגניטיבית.

מילות מפתח: הנגשת מידע, מוגבלות קוגניטיבית, סמלים, תמונות, סביבה מקוונת.

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)